

Asia: VN/1752/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Laki jätelain muuttamisesta ja pykäläperustelut

9 §. Tuotteita koskevat huolehtimisvelvollisuudet ja kiellot

-

22 §. Valtion viranomaiset

-

24 a §. Markkinavalvonta

Pakkausmateriaalien markkinavalvontaviranomaisen tehtävien sijoittaminen kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle ei ole tarkoituksenmukaista. Yhtenä perusteena ehdotukselle on mainittu ns. kontaktimateriaalien valvonnan kuuluminen kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

Kuntaliitto huomauttaa, että myös kontaktimateriaalien valvonnassa tukeudutaan hyvin paljon Ruokaviraston asiantuntemukseen, koska valvonnan edellyttämän erityisosaamisen kerryttäminen ja ylläpitäminen on yksittäisessä valvontayksikössä hyvin haastavaa.

Kuntaliitto esittääkin, että jätelain 24 a §:ssä veloitettaisiin Ruokavirasto valvomaan pakkausasetuksen kierrätysmateriaalien vähimmäisosuutta koskevaa vaatimusta ja elintarvikevalvontaviranomainen avustaisi tehtävässä tarvittaessa.

Kuntaliitto ehdottaa ehdotettuun 24 a §:n 4 momenttiin seuraavaa muutosta:

Ruokavirasto valvoo markkinavalvontaviranomaisena pakkausasetuksen 7 artiklan 1 kohdan a-c alakohdan ja 2 kohdan a-c alakohdan vaatimusten noudattamista. Elintarvikelain (297/2021) 27 §:ssä tarkoitettu kunnan elintarvike[valvonta]viranomainen avustaa tarvittaessa Ruokavirastoa valvontatehtävässä.

Perustelut: Pakkausten valmistajien ja maahantuojien on ennen kontaktimateriaalipakkausten saattamista markkinoille laadittava kirjallinen virallisesti arvioitu vaatimustenmukaisuusvakuutus

(todistus). Hallinnon keventämiseksi Kuntaliitto ehdottaa, että toimijoiden tulisi, ennen materiaalin käyttöönottoa, tallentaa vakuutus nykyiseen kontaktimateriaalien valvontaa koskevaan tietojärjestelmään. Ruokavirasto voisi valvontaviranomaisena tietojärjestelmän avulla varmistaa vakuutusten olemassaolon ja tehdä tarvittaessa asiaa koskevan täydennyspyynnön. Jos Ruokavirastolla olisi tarvetta tehdä kohteessa tarkastuksia, voisi kunnan elintarvikeviranomaisen avustaa tässä muun valvontatoiminnan yhteydessä.

25 §. Muut valvontaviranomaset

Kunnan elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä on mahdollista valvoa ehdotetun 25 §:n uuden 3 momentin mukaisesti ruoka- ja juoma-alan uudelleentäyttövelvollisuutta ja uudelleenkäyttötarjontaa koskevan velvollisuuden noudattamista, mikäli muut vaihtoehdot asetuksen toimeenpanossa eivät ole mahdollisia. Kuntaliitto kuitenkin korostaa, että em. velvollisuuksien valvonnasta aiheutuneet kustannukset on voitava periä valvontamaksuina. Kuntaliitto huomauttaa, että elintarvikevalvonnan tarkastukset ovat jo tällä hetkellä, niin viranomaisen kuin toiminnanharjoittajankin näkökulmasta massiivisia, eikä uusien valvottavien kokonaisuuksien lisääminen tarkastuksiin helpota tilannetta.

Kuntien elintarvikevalvontaviranomaiset tarvitsevat myös tukea ja koulutusta uusien velvollisuuksien hoitamiseen.

46 §. Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

-

48 §. Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

-

52 §. Toimet uudelleenkäytön edistämiseksi ja jätteen synnyn ehkäisemiseksi

-

55 §. Tuottajan rekisteröitymisen varmistaminen

-

61 §. Eräiden tuotteiden tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittava vakuus

-

63 §. Tuottajayhteisön toiminta

-

63 a §. Tuottajien maksuosuudet ja niiden mukauttaminen

-

66 a §. Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja

-

68 §. Juomapakkausten palautusjärjestelmän perustaminen ja järjestelmään liittyminen

-

101 §. Hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi

-

102 §. Tuottajarekisteriin hyväksymisen edellytykset

-

122 §. Tiedonsaantioikeus

-

126 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Pykälään lisättäisiin viittaus pakkausasetukseen. Tällöin ehdotuksen mukaan valvontaviranomainen voi 1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä taikka jätteensiirtoasetusta, elohopea-asetusta, pakkausasetusta taikka akkuasetusta tai niiden nojalla annettuja säännöksiä, jatkamasta tai toistamasta säännösten tai määräysten vastaista menettelyä tai määrätä asian-omaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa. Kuntaliitto pitää ehdotusta asianmukaisena.

128 §. Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

-

144 §. Maksut

Kuntaliitto korostaa, että uusien velvollisuuksien valvonnasta kunnille aiheutuneet kustannukset on voitava periä täysimääräisesti valvontamaksuina.

Vaikka kontaktimateriaalien kierrätyspitoisuuden valvonta säädettäisiinkin pääosin Ruokaviraston vastuulle, niin kunnan elintarvikeviranomaisen tehdessä Ruokaviraston pyynnöstä tarkastuksia, on kunnan voitava laskuttaa valvonnasta aiheutuneet kustannukset.

Laki verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta ja pykäläperustelut

1 §. Digitaalisten palvelujen koordinaattori ja muut toimivaltaiset viranomaiset

-

17 §. Eräiden verkkoalustojen tarjoajien seuraamusmaksut

-

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen 23 §:n muuttamisesta ja pykäläperustelut (HE-luonnos luku 7)

23 § Markkinavalvonta

-

Muut kommentit

Mahdolliset muut kommentit HE-luonnokseen

Tehtävien lisääminen kuntien viranomaisille

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaista ei tulisi pitää ”yleisviranomaisena” jolle annetaan tehtäviä elintarvikelainsäädännön ulkopuolelta. Elintarvikevalvonnan tarkastukset ovat jo nykyään varsin raskaita, ja niiden sisältöä pitäisi päinvastoin keventää ja keskittyä elintarvikehygienian kannalta vaikuttavaan ja riskiperusteiseen valvontaan.

Kuntaliitto on ollut erittäin huolissaan edelleen jatkuvasta kuntien valvontaviranomaisten tehtäviä lisäävistä säädösmuutoksista. Kuntaliitto on jo useissa edellisissä lausunnoissaan kiinnittänyt huomiota säädösmuutoksiin, jotka lisäävät kuntien valvontaviranomaisten vastuita ja osaamistarpeita, mutta joiden työmäärän lisäyksen kunnille katsotaan kussakin yksittäisessä muutoksessa muodostuvan vähäisiksi. Ns. vähäisten työmääriä lisäävien muutosten yhteisvaikutuksia ei kuitenkaan ole missään yhteydessä analysoitu.

Valvonta ja seuraamusjärjestelmä

Pakkausasetuksen 68 artiklan 2 kohta ilmeisesti edellyttäisi rangaistusluonteisen seuraamuksen säätämistä asetuksen 24–29 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisesta. Pakkausasetuksen seuraamuksia koskevan 68 artiklan täytäntöönpano toteutettaisiin tässä vaiheessa kuitenkin nojaamalla voimassa olevassa jätelaissa, markkinavalvontalaissa ja verkon välityspalvelujen valvonnasta annetussa laissa säädettyihin valvontakeinoihin ja seuraamuksiin. Ehdotuksessa todetaan, että mahdollisiin rikkomuksiin sovelletaan tässä vaiheessa jätelaissa ja markkinavalvontalaissa säädettyjä hallinnollisia pakkokeinoja. Markkinavalvontalaissa ei ole hallinnollista seuraamusmaksua koskevaa sääntelyä. Näin ollen pakkausasetuksen 24–26 artiklan rikkominen ei ehdotuksen mukaan olisi hallinnollisen seuraamusmaksun piirissä. Pakkausasetuksen rikkominen lisittäisiin jätelain sakonuhkaista kieltoa ja määräystä koskevaan sääntelyyn.

Seuraamussääntelyä ei ehditty Kiertotalouslakityöryhmän yhteydessä valmistella kattavasti. Ympäristöministeriö tavoitteena on antaa kiertotalouslakia koskeva hallituksen esitys seuraavalla hallituskaudella. Siinä yhteydessä jätelain seuraamuksia koskeva sääntely uudistetaan kokonaan ja samalla tehdään arvio siitä, tulisiko pakkausasetuksen 24–29 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien rikkominen joiltain osin kytkeä hallinnolliseen seuraamusmaksuun tai rangaistussäännökseen.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan seuraamusmaksujärjestelmän kehittämisessä on järkevää edetä vaiheittain siten, että tässä vaiheessa keskeneräistä seuraamusmaksujärjestelmää ei oteta käyttöön eikä myöskään kytkeä hallinnollista sakkoa nykyiseen toimimattomaan laiminlyöntimaksuun.

Toisaalta elintarvikevalvontaviranomaisen näkökulmasta tilanne on haasteellinen, koska se ei ole tottunut käyttämään jätelain nojalla annettavia hallinnollisia pakkokeinoja työssään. Uusien ehdotettujen valvontatehtävien vuoksi myös kunnan elintarvikevalvontaviranomainen siirtyisi

noudattamaan jätelain laiminlyönnin ja rikkomuksen oikaisupykälää. Kuntaliitto ei pidä tästä näkökulmasta ehdotusta onnistuneena.

Mäntynen Kaisa
Suomen Kuntaliitto ry